SODBA SODIŠČA (veliki senat)

z dne 17. aprila 2007*

V zadevi C-470/03,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 234 ES, ki ga je vložilo Tampereen käräjäoikeus (Finska) z odločbo z dne 7. novembra 2003, ki je prispela na Sodišče 11. novembra 2003, v postopku

A.G.M.-COS.MET Srl

proti

Suomen valtio,

Tarmo Lehtinen,

* Langue de procédure: le finnois.

SODIŠČE (veliki senat),

v sestavi V. Skouris, predsednik, P. Jann, C. W. A. Timmermans, A. Rosas, K. Lenaerts, predsedniki senatov, J. N. Cunha Rodrigues, sodnik, R. Silva de Lapuerta, sodnica, J. Makarczyk (poročevalec), G. Arestis, A. Borg Barthet, M. Ilešič in J. Malenovský, sodniki,

generalna pravobranilka: J. Kokott,
sodna tajnica: M. Ferreira, glavna administratorka,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 19. aprila 2005,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

– za A.G.M.-COS.MET Srl P. Kyllönen, asianajaja,

– za T. Lehtinena S. Kemppinen in K. Harenko, asianajajat,

– za finsko vlado T. Pynnä, zastopnica,

– za nizozemsko vlado H.G. Sevenster in N. A. J. Bel, zastopnika,

– za švedsko vlado A. Kruse, zastopnik,

– za Komisijo Evropskih skupnosti M. van Beek in P. Aalto, zastopnika,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalne pravobranilke na obravnavi 17. novembra 2005

izreka naslednjo

Sodbo

1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago Direktive 98/37/ES Evropskega Parlamenta in Sveta z dne 22. junija 1998 o približevanju zakonov držav

članic o strojih (UL L 207, str. 1, v nadaljevanju: Direktiva) in o pogojih za odgovornost države članice in njenih uradnikov zaradi kršitve prava Skupnosti.

2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med A.G.M.-COS.MET Srl (v nadaljevanju: AGM), družbo italijanskega prava, in Suomen valtio (Republiko Finsko) ter T. Lehtinenom, uradnikom sosiaali- ja terveysministeriö (v nadaljevanju: ministrstvo za socialne in zdravstvene zadeve) zaradi povračila škode, za katero družba AGM zatrjuje, da jo je utrpela zaradi kršitev Direktive.

Pravni okvir

Pravo Skupnosti

3 Direktiva določa bistvene varnostne in zdravstvene zahteve pri konstrukcijski zasnovi in izdelavi strojev in varnostnih komponent ter podrobna pravila v zvezi z ugotavljanjem skladnosti ter izjavo o skladnosti in označevanju strojev.

4 Člen 2 Direktive določa:

„Države članice sprejmejo vse primerne ukrepe, s katerimi zagotovijo, da se stroji ali varnostne komponente, zajeti v tej direktivi, lahko dajejo v promet in začnejo uporabljati samo, če ne ogrožajo zdravja ali varnosti ljudi in, kadar to pride v poštev,

domačih živali ali premoženja, kadar so pravilno nameščeni in vzdrževani in se uporabljajo za predvideni namen.

Ta direktiva ne vpliva na upravičenost držav članic, da ob ustreznem upoštevanju Pogodbe predpisujejo zahteve, ki jih štejejo za potrebne, da zagotovijo varnost ljudi, posebej delavcev pri uporabi strojev ali zadevnih varnostnih komponent, če to ne pomeni spremembe strojev ali varnostnih komponent na način, ki ni opredeljen v tej direktivi.

[…]“

5 Člen 3 Direktive določa:

„Stroji in varnostne komponente, zajeti v tej direktivi, morajo izpolnjevati bistvene zdravstvene in varnostne zahteve, predpisane v Prilogi I.“

6 Člen 4(1) določa:

„Države članice na svojem ozemlju ne smejo prepovedati, omejiti ali ovirati dajanja v promet in začetka uporabe strojev in varnostnih komponent, ki so skladni s to direktivo.“

7 Člen 5(1) in (2) določa:

„1. Države članice štejejo, da so z vsemi določbami te direktive, vključno s postopki preverjanja skladnosti iz poglavja 2, skladni:

– stroji, ki imajo oznako CE in jih spremlja ES-izjava o skladnosti iz točke A Priloge II,

– varnostne komponente, ki jih spremlja ES-izjava o skladnosti iz točke C Priloge II.

Če usklajenih standardov ni, države članice sprejmejo vse ukrepe, ki se jim zdijo potrebni, da bi zadevne stranke opozorile na obstoječe nacionalne tehnične standarde in specifikacije, ki veljajo za pomembne ali ustrezne za pravilno uresničevanje bistvenih varnostnih in zdravstvenih zahtev iz Priloge I.

2. Kadar nacionalni standard, ki prenaša usklajeni standard, na katerega je bilo objavljeno sklicevanje v Uradnem listu Evropskih skupnosti, zajema eno ali več bistvenih

varnostnih zahtev, velja domneva, da stroji ali varnostne komponente, izdelani skladno s tem standardom, izpolnjujejo ustrezne bistvene zahteve.

[…]“

8 Člen 7(1) Direktive določa:

„Kadar država članica ugotovi, da:

– stroji, ki imajo oznako CE, ali

– varnostne komponente, ki jih spremlja ES-izjava o skladnosti,

ki se uporabljajo skladno s svojim predvidenim namenom, lahko ogrozijo varnost ljudi in, kadar to pride v poštev, domačih živali ali premoženja, sprejme vse potrebne

ukrepe, da take stroje ali varnostne komponente umakne s trga, prepove njihovo dajanje v promet, začetek uporabe ali uporabo ali omeji njihov prosti pretok.

Države članice takoj obvestijo Komisijo o vsakem takem ukrepu, navedejo razlog za svojo odločitev in še posebej, ali so se neustreznosti pojavile zaradi:

a) neizpolnjevanja bistvenih zahtev iz člena 3;

b) nepravilne uporabe standardov iz člena 5(2);

c) pomanjkljivosti samih standardov iz člena 5(2).“

9 Na podlagi člena 8(2) Direktive mora proizvajalec pred dajanjem v promet opraviti ustrezen postopek ugotavljanja skladnosti. Iz člena 5(1), prvi pododstavek, prva alinea, Direktive 98/37 izhaja, da skladnost stroja z njenimi določbami potrjujejo ES-izjave o skladnosti in oznaka „CE“.

10 Vendar pa iz uvodne izjave 21 in člena 8(2)(b) in (c) Direktive izhaja, da je za nekatere vrste strojev z višjim dejavnikom tveganja, ki so taksativno našteti v Prilogi IV k Direktivi, določen strožji postopek ugotavljanja skladnosti.

11 V Prilogi IV, A, točka 15 so navedena vozila za servisiranje dvigal.

12 V skladu s uvodno izjavo 17 Direktive ta, še natančneje pa njena Priloga I z naslovom „Bistvene zdravstvene in varnostne zahteve, povezane s konstruiranjem in izdelavo strojev in varnostnih komponent“ „določa samo bistvene zdravstvene in varnostne zahteve za splošno uporabo, ki jih dopolnjujejo številne podrobnejše zahteve za določene kategorije strojev“.

13 Natančnejši pogoji se določijo z usklajenimi standardi. V zvezi s tem je v isti uvodni izjavi navedeno:

„[…] da bi proizvajalcem pomagali dokazati skladnost s temi bistvenimi zahtevami in omogočili nadzor skladnosti s temi bistvenimi zahtevami, je zaželeno, da so standardi usklajeni na evropski ravni zaradi preprečevanja tveganja, ki izhaja iz konstrukcijske zasnove in izdelave strojev; […] te standarde, usklajene na evropski ravni, [so] sestavili zasebnopravni organi in morajo obdržati nezavezujoč status; […] Evropski odbor za standardizacijo (CEN) in Evropski odbor za standardizacijo v elektrotehniki

(Cenelec) [sta zato] priznana kot organa, ki sta usposobljena za sprejemanje usklajenih standardov v skladu s splošnimi smernicami sodelovanja med Komisijo in tema dvema organoma, podpisanimi 13. novembra 1984; […] po tej direktivi [je] usklajeni standard tehnična specifikacija (evropski standard ali usklajevalni dokument), ki jo sprejme eden ali oba organa na podlagi podatkov Komisije v skladu z določbami Direktive 83/189/EGS in na podlagi zgoraj navedenih splošnih smernic."

14 Sklicevanja na usklajene standarde so objavljena v *Uradnem listu Evropske unije*.

15 Na evropski ravni obstaja usklajen standard za dvigala za servisiranje vozil. To je standard EN 1493:1998, ki je bil prvič objavljen leta 1999 (UL C 165, str. 4).

16 Ta določa, da je „predmet tega evropskega predpisa določiti pravila za varnost oseb pri nesrečah, povezanih z uporabo dvigal za servisiranje vozil".

17 Področje njegove uporabe je določeno tako:

„Ta standard se uporablja za dvigala za servisiranje vozil, ki so nepremična, premična in prenosljiva, ki niso namenjena dviganju oseb, temveč so zasnovana za dviganje

vseh vozil, da se omogoči dela preverjanja, vzdrževanja in popravil na ali pod vozilom, ko je v dvignjenem položaju.

Dvigalo za servisiranje vozil je lahko sestavljeno iz ene ali več enot za dviganje.“

Nacionalno pravo

18 Direktiva je bila v finsko pravo prenesena z Odločbo št. 1314/1994 Sveta ministrov za varnost strojev (koneiden turvallisuutta koskeva päätos).

19 Finski standard SFS-EN 1493, ki ustreza evropskemu standardu EN 1493:1998, je bil sprejet 8. marca 1999.

Spor o glavni stvari in vprašanja za predhodno odločanje

20 Družba AGM izdeluje in trži dvigala za servisiranje vozil.

21 Ministrstvo za socialne in zdravstvene zadeve je 11. maja 2000 od työsuojelupiiri (krajevna služba za varstvo pri delu) iz Vaase prejelo poročilo v zadevi, imenovani „nadzor trga“ (markkinavalvonta-asia). To poročilo kaže, da je preizkus dvigala za servisiranje vozil tipa G 35 T/E, ki ga izdeluje družba AGM, pokazal določene pomanjkljivosti, med drugim to, da sprednje dvigovalne gredi niso trdne in da fiksiranje pozicije gredi ni dovolj vzdržljivo.

22 Ministrstvo za socialne in zdravstvene zadeve je na podlagi tega poročila uvozniku teh strojev za Finsko, podjetju Pörhön Tuontiliike (v nadaljevanju: uvoznik), 18. maja 2000 poslalo dopis, v katerem je navedlo, da obstajajo razlogi za stališče, da dvigala za servisiranje vozil G 35 T/E, ki jih izdeluje družba AGM, ne izpolnjujejo zahtev iz Zakona 299/1958 o varnosti pri delu (työturvallisuuslaki) in Odločbe Sveta ministrov št. 1314/1994 o varnosti strojev.

23 V okviru postopka, ki ga je tako začelo ministrstvo za socialne in zdravstvene zadeve, je T. Lehtinen 29. novembra 2000 napisal poročilo, v katerem ugotavlja zlasti, da je uvoznik 27. novembra 2000 opravil preizkus sistema fiksiranja, da bi zagotovil, da je struktura dvigal za servisiranje vozil skladna s standardom SFS-EN 1493. V skladu s tem poročilom naj bi ta preizkus pokazal pomanjkljivosti tega sistema. Po mnenju T. Lehtinena standard SFS-EN 1493 zahteva, da struktura nosi maksimalno dovoljeno maso tudi v najbolj neugodnih pogojih dviganja in ne glede na smer, v kateri je vozilo nameščeno na dvigalo za servisiranje vozil. V sklepni ugotovitvi je bilo v poročilu ministrstvo za socialne in zdravstvene zadeve pozvano, naj v najkrajšem možnem času sprejme odločbo, s katero omeji ali celo prepove odtujitev in uporabo zadevnih dvigal za servisiranje vozil, ki so že v prometu.

24 T. Lehtinen je v sporočilu z dne 18. decembra 2000 ponovil svoja stališča, vendar pa je navedel, da je novi sistem fiksiranja družbe AGM boljši in da je bila njegova

vzdržljivost na preizkusu, opravljenem na Finskem 12. decembra 2000, presojena za zadostno.

25 Na sestanku predstavnikov uvoznika in g. Kanerve, upravnega svetovalca, ter T. Lehtinena kot strokovnjaka iz ministrstva za socialne in zdravstvene zadeve 20. decembra 2000 je bilo sprejeto, da je na novo zasnovani sistem fiksiranja skladen z zakonodajo. Vendar pa naj bi bilo dokončno stališče uprave odvisno še od nadzora certificiranja, ki ga opravi pooblaščena institucija, ta postopek pa naj bi bil po navedbah družbe AGM tedaj v teku. Ob tej priložnosti je bilo tudi odločeno, da naj odločba, ki naj bi jo sprejelo ministrstvo za socialne in zdravstvene zadeve, ne bi bila javna, uvoznik naj bi le, ko bi do tega prišlo, obvestil uporabnike.

26 G. Kanerva je 20. decembra 2000 zadevo predložil v odločanje g. Hurmalainenu, direktorju službe za varnost pri delu v okviru ministrstva za socialne in zdravstvene zadeve. G. Kanerva je predlagal, da se z nekaterimi pridržki prepove trženje in uporaba zadevnih dvigal. Vendar pa g. Hurmalainen ni sprejel predlagane odločbe in je zadevo vrnil v preizkus, ker naj ne bi imel na voljo dovolj elementov za presojo.

27 17. januarja 2001 sta imela T. Lehtinen z dovoljenjem svojega neposredno nadrejenega in predstavnik uvoznika intervju za televizijski dnevnik ob 20.30 na nacionalnem televizijskem kanalu TV 1. Ob tej priložnosti se je televizijski voditelj skliceval na to, da po mnenju finskih organov inšpekcije dela zadevna dvigala, čeprav so bila v Italiji zanje pridobljena dovoljenja, ne ustrezajo veljavnim evropskim standardom. Voditelj je prav tako izjavil, da mora po mnenju teh organov naprava vzdržati, tudi če je vozilo

naloženo v najbolj neugodnih razmerah za dviganje. Po njegovem mnenju je predstavnik uvoznika priznal pomanjkljivost sistema fiksiranja, vendar je zanikal, da bi naprava za dvigovanje pomenila kakršno koli drugo težavo in poudaril, da dvigovalne gredi nosijo kakršno koli breme ob pogoju, da je vozilo nameščeno na napravo v pravilni smeri. T. Lehtinen pa je izjavil, da lahko ta dvigala pomenijo takojšnjo nevarnost, če morajo delavci opravljati delo pod naloženim bremenom. Meni tudi, da je organ za certificiranje, kateremu je družba AGM predložila zadevo, napačno razlagal tedaj veljavna pravila.

28 Teknisen Kaupan Liitto (združenje za tehnično trgovino) je 29. januarja 2001 na ministrstvo za socialne in zdravstvene zadeve ter na peruspalveluministeri (minister za zdravstvo in socialne službe) naslovilo dopis, v katerem se je sklicevalo na hude pomanjkljivosti, ki so bile ugotovljene pri napravah družbe AGM. Pred predložitvenim sodiščem je T. Lehtinen priznal, da je ob neki priložnosti v okviru zadevne zadeve sodeloval na sestanku tega združenja na zahtevo slednjega.

29 G. Hurmalainen je 8. februarja 2001 T. Kuikku, zastopniku Teollisuuden ja Työnantajain Keskusliitto (združenje industrije in delodajalcev), poslal telefaks, v katerem je izpostavil, da je nasprotoval prepovedi prodaje, ki sta jo predlagala g. Kanerva in T. Lehtinen, ker se mu ni zdelo smiselno, da se sprejme ukrep, ki bi lahko oviral delovanje notranjega trga, in sicer zato, ker se je na Finskem zgodila ena sama nesreča, katere vzrok pa ni bil pojasnjen.

30 G. Hurmalainen je 16. februarja T. Lehtinenu odvzel zadevo, ki se nanaša na dvigala, ki jih izdeluje družba AGM, ker je ta v neki tekoči zadevi javno izrazil stališče, ki

se je razlikovalo od uradnega stališča ministrstva za socialne in zdravstvene zadeve in je torej deloval v nasprotju z njegovimi navodili in politiko obveščanja. Poznejše poročilo, ki ga je 20. marca 2001 pripravila služba za varstvo pri delu ministrstva za socialne in zdravstvene zadeve, je T. Lehtinenu očitalo, da je kršil načelo dobrega upravljanja in škodil gospodarskim interesom družbe AGM, pri čemer je sodeloval z njenimi konkurenti.

31 V regionalnem časniku *Aamulehti* je 17. februarja 2001 izšel članek z naslovom „Strokovnjak razkril krhkost določenih dvigal za servisiranje vozil“. V skladu s predložitveno odločbo je bil ta članek napisan po intervjuju z T. Lehtinenom in v njem je bilo izrecno navedeno, da je zadevna dvigala izdelala družba AGM. Prav tako je bilo omenjeno dejstvo, da „g. Hurmalainen, direktor službe za varnost pri delu na ministrstvu, meni, da izjave T. Lehtinena zavezujejo le slednjega“.

32 Metalliväen Liitto ry (združenje metalurških delavcev) je 22. februarja 2001 na svoje specializirane oddelke za popravilo avtomobilov in mehanična popravila ter na odgovorne za varnost v podjetjih naslovilo sporočilo, v katerem ugotavlja, da modeli dvigal za servisiranje vozil G 28, G 32 in G 35, ki jih izdeluje družba AGM, pomenijo težave in da „je [bila] zadevna naprava za dvigovanje neizpodbitno ugotovljena za nevarno“. To združenje je k svojemu sporočilu priložilo poročilo, ki ga je 12. februarja 2001 pripravil T. Lehtinen.

33 V regionalnem časniku *Etelä-Saimaa* je 13. junija 2001 izšel članek z naslovom „Združenje metalurških delavcev zahteva prepoved uporabe nevarnih dvigal za servisiranje vozil“ in podnaslovom „Vsak dan 150 monterjev v nevarnosti“. V skladu s tem člankom je glavni inženir, specializiran za ta tip naprav, ki je pripravil ta spis, predlagal

omejitve uporabe dvigal za servisiranje vozil AGM italijanske izdelave in prepoved prodaje novih naprav. V članku je bilo navedeno tudi, da je g. Hurmalainen, direktor službe za varnost pri delu na ministrstvu, v svoji odločbi presodil, da nima na voljo dovolj elementov, in obrazložil, da o zadevi še vedno teče preiskava.

34 Služba za varstvo pri delu ministrstva za socialne in zdravstvene zadeve je 14. junija 2001 sprejela odločbo, v kateri ugotavlja zlasti, da „v spisu ni elementov, zaradi katerih bi ministrstvo sprejelo ukrepe tržnega nadzora glede proizvajalca ali uvoznika dvigal za servisiranje vozil [ki jih izdeluje] AGM“. V tej odločbi je navedeno, da „ta ugotovitev ne [posega v] pravico ministrstva, da sprejema take ukrepe v okviru ponovne presoje zadeve, če je to potrebno zaradi dodatnih informacij ali iz kakršnega koli drugega razloga“. Da bi svojo odločbo upravičilo, je ministrstvo za socialne in zdravstvene zadeve navedlo, da „[je] pri novih napravah proizvajalec odpravil ugotovljene napake in da je uvoznik [poskušal] storiti enako z napravami, ki se že uporabljajo“.

35 Ministrstvo za socialne in zdravstvene zadeve je 1. oktobra 2001 na podlagi zakona o državnih uradnikih (Valtion virkamieslaki) T. Lehtinena pisno opozorilo, ker je ta, čeprav mu je bila zadeva v zvezi z dvigali za servisiranje vozil AGM 16. februarja 2001 odvzeta, kršil svoje obveznosti, ki izhajajo iz njegovega statusa uradnika, s tem da je nadaljeval s širjenjem – v informativni oddaji in v sporočilu, naslovljenem na lokalno službo za varstvo pri delu – zavajajočih predstav glede stališča ministrstva in s tem da je kršil komunikacijsko politiko tega ministrstva. Virkamieslautakunta (komisija za pritožbe uradnikov) je z odločbo z dne 6. marca 2002 zavrnila ugovor T. Lehtinena, v katerem je predlagal razveljavitev tega opozorila. Po drugi strani pa je ta komisija v isti odločbi menila, da ravnanje T. Lehtinena v televizijskem intervjuju z dne 17. januarja 2001 ni bilo tako neprimerno, da bi upravičilo pisno opozorilo. Korkein hallinto-oikeus (vrhovno upravno sodišče) je 10. septembra 2003 to odločbo potrdilo.

36 Vzporedno z disciplinskim postopkom, ki je potekal proti T. Lehtinenu, je ta zaprosil za mnenje Julkisen sanan neuvosto (svet za samoregulacijo medijev na področju deontologije in svobode izražanja), da bi izvedel, ali je ministrstvo za socialne in zdravstvene zadeve s predložitvijo opozorila prekoračilo svoja pooblastila in tako kršilo svobodo izražanja in mišljenja, ki je priznana uradnikom. To telo je v svojem mnenju z dne 20. marca 2002 ugotovilo, da je zaželeno, da se lahko uradniki javno izražajo na odprtih debatah v medijih, ker njihovo sodelovanje na javnih debatah, ki zadevajo njihova področja, prispeva k širjenju pomembnih informacij v splošnem interesu. Ta svet je menil, da se je primer T. Lehtinena nanašal na zadevo, v kateri je šlo za varnost pri delu, da je v teh okoliščinah javna debata zaželena in pomembna ter da je uradnik, kot je on, imel pravico, da se je udeleži.

37 Na podlagi vseh teh elementov je družba AGM pri Tampereen käräjäoikeus (prvostopenjsko sodišče v Tampere) vložila tožbo, s katero je zahtevala, naj se Republiki Finski in T. Lehtinenu solidarno naloži, naj ji povrneta škodo, ki jo je utrpela, zlasti zaradi zmanjšanja prometa na Finskem in drugod po Evropi.

38 Po mnenju predložitvenega sodišča se zastavlja vprašanje, ali je možno, da je bila glede na sodno prakso Sodišča, zlasti sodbo z dne 11. julija 1974 v zadevi Dassonville (8/74, Recueil, str. 837), trgovina v Evropski skupnosti v skladu s pogoji iz člena 28 ES ovirana, s tem ko je T. Lehtinen, tedaj uradnik pristojnih organov, javno izrazil negativno mnenje o skladnosti določenih dvigal za servisiranje vozil, ki jih izdeluje družba AGM, s standardi, to mnenje pa je lahko povzročilo upad prodaje proizvodov te družbe na finskem trgu. Če potencialna ovira trgovini znotraj Skupnosti ne izvira iz odločbe, ki jo sprejme pristojni organ na podlagi nacionalnih predpisov, temveč iz ravnanja uradnika, ki je zaposlen pri tem organu, do katerega je prišlo, še preden je slednji v zadevni zadevi odločil, se predložitveno sodišče sprašuje o tem, ali merilo,

uveljavljeno v zgoraj navedeni sodbi Dassonville, omogoča, da se dejanja uradnika šteje za ukrepe z enakim učinkom kot količinske omejitve, zlasti v primeru, ko je v praksi učinek teh dejanj enak, kot če bi pristojni organ sprejel podobno odločbo na podlagi določb nacionalnega prava.

39 Poleg tega predložitveno sodišče želi, da se Sodišče izreče o vprašanju, ali dvigalo za servisiranje vozil, kot je to v postopku v glavni stvari, ustreza bistvenim pravilom o varnosti, ki jih določa Direktiva, če ni niti zasnovano niti izdelano tako, da bi nosilo breme v najbolj neugodnih pogojih za dvigovanje.

40 V teh okoliščinah je Tampereen käräjäoikeus prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo naslednja vprašanja:

„1. Ali je legitimno, da se govori o ukrepu z enakim učinkom, kot je prepoved količinske omejitve v smislu člena 28 ES, ali ukrepu, ki se ga je treba vzdržati v smislu člena 10, drugi odstavek, ES, če uradnik, ki je strokovnjak in je zaposlen v upravi države, ki ji je naloženo varstvo pri delu, vendar ni pooblaščen za odločanje, v glavnem televizijskem dnevniku nacionalnega programa in v dnevnih časnikih z veliko naklado ter pri poslovnih ali poklicnih organizacijah, potem ko je bil začet postopek tržnega nadzora, vendar ne da bi bila sprejeta kakršna koli odločba, neposredno oziroma ob tem, da jih ponovijo druge osebe, poda izjave o nevarnosti izdelka, ki ga je dal na trg določen proizvajalec, za zdravje in celo življenje, oseb, ki dajejo negativno javno sliko o zadevni napravi in škodijo njenemu trženju?

2. Ali je treba Direktivo […] razlagati tako, da dvigalo za servisiranje vozil ne ustreza bistvenim pravilom o varnosti, ki jih določa ta direktiva, ker ta naprava ni bila

izdelana v skladu s standardom SFS-EN 1493, ker v zasnovi njene strukture ni bila upoštevana namestitev vozila na dvigovalnih gredeh v obeh smereh kroženja in ker izračuni o vzdržljivosti vsake od teh gredi niso bili opravljeni ob domnevi najbolj neugodnih pogojev za dvigovanje?

3. a) Če je odgovor na prvo vprašanje pritrdilen: Ali so dejanja uradnika, ki so tam opisana, nesorazmerna glede na njihov cilj varovanja zdravja in življenja oseb in zato v nasprotju s Pogodbo ES, čeprav je odgovor na drugo vprašanje nikalen, če se upošteva narava teh dejanj in zlasti dejstvo, da bi bilo mogoče obvestiti o morebitnih nevarnostih in se izogniti nastanku tveganih situacij z uporabo drugih sredstev od teh, opisanih v prvem vprašanju če so bila ta dejanja izvedena, še preden je pristojni organ sprejel odločitev v zadevi tržnega nadzora, ter če so, s tem da so se nanašala na določen proizvod, lahko vplivala na njegovo trženje?

   b) Če je za presojo sorazmernosti iz tretjega vprašanja, pod a), pristojno nacionalno sodišče: Ali je treba, da se ta navezuje zlasti na morebitno neusklajenost s skupnostnimi ali nacionalnimi pravili o varnosti ali na okoliščine objave te neskladnosti?

4. Ali se lahko dejanja uradnika, ki so opisana v prvem vprašanju v okoliščinah, opisanih v tretjem vprašanju, pod a), upraviči na podlagi svobode izražanja, ki jo

zagotavlja člen 10 Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin, čeprav bi bila v nasprotju s členoma 28 ES in 30 ES ali s členom 10 ES?

5. a) Če so dejanja uradnika, ki so opisana v prvem vprašanju, v nasprotju s členoma 28 ES in 30 ES ali s členom 10 ES: Ali je bila kršitev dovolj očitna in resna, da je ob izpolnjenih drugih pogojih za nastanek odgovornosti država na podlagi prava Skupnosti zavezana za povračilo škode, ki so jo ta dejanja lahko povzročila podjetju, ki je tržilo napravo?

b) Ali je bila kršitev, opisana v točki a), očitna in resna tudi v primeru, če pristojnemu organu (ali pristojnemu uradniku), ki odloča, ne bi bilo mogoče očitati nobene napake ali malomarnosti, pri čemer ta organ (ali ta uradnik) ni nikoli potrdil zadevnih dejanj ali omogočil, da ta povzročijo dejanske učinke?

c) Ali lahko člen 10 ES, zlasti njegov odstavek 2, posameznikom daje pravice v okoliščinah, opisanih v prvem vprašanju?

d) Ali lahko na podlagi prava Skupnosti v istih okoliščinah poleg odgovornosti države nastane tudi odgovornost uradnika samega zaradi dejanj, opisanih v prvem vprašanju, če so ta v nasprotju s pravom Skupnosti?

e) Ali je v praksi nemogoče ali izjemno težko doseči povračilo škode na podlagi prava Skupnosti, če nacionalno pravo priznava povračilo premoženjske škode, ki ni povzročena osebam in dobrinam, le, če je ta škoda posledica dejanja, ki je kaznivo po zakonu, ali izvajanja javne oblasti ali če obstajajo posebej resni razlogi, da se naloži povračilo?

6. a) Ali pravo Skupnosti, če je povračilo škode, ki je nastala zaradi kršitve – tudi iz malomarnosti – pravil na področju prostega pretoka blaga, naloženo na podlagi uporabe nacionalnega prava, zahteva, da [to povračilo] pomeni učinkovito in odvračajočo sankcijo, in ali je nezdružljivo s pravili prava Skupnosti o odgovornosti, če uradnik, ki je storil kršitev ali ravnal malomarno v smislu nacionalnega prava, odgovarja za škodo le v razumnem sorazmerju, ki pa ne ustreza nujno celotni škodi, ali je celo oproščen vsake odgovornosti, če mu je mogoče očitati le neznatno malomarnost ali če sta uradnik in država, odgovorna za njegovo napako ali malomarnost, lahko zavezana za vračilo premoženjske škode, ki ni bila povzročena osebam ali dobrinam, le, če je ta škoda posledica dejanja, ki je kaznivo po zakonu, ali izvajanja javne oblasti ali če obstajajo posebej resni razlogi, da se naloži povračilo?

b) Če je katerakoli omejitev odgovornosti, ki je navedena v točki a), nezdružljiva s pravom Skupnosti, ali mora odločba o povračilu škode, sprejeta na podlagi nacionalnega prava, odstopiti od te omejitve glede zadevnega uradnika, čeprav je zato njegova obveznost povračila škode strožja ali večja od te, ki jo določa nacionalno pravo?“

Dopustnost

Stališča, predložena Sodišču

41 T. Lehtinen je izrazil dvome glede dopustnosti te predložitvene odločbe, saj naj bi bila vprašanja, ki jih je postavilo Tampereen käräjäoikeus, neupoštevna.

42 T. Lehtinen navaja, da je postopek, ki se nanaša na spor, ki se je obravnaval na prvi stopnji pred predložitvenim sodiščem, šele v predhodni fazi. Predmet spora med strankama naj ne bi bil natančno določen, dejansko stanje pa naj še ne bi bilo ugotovljeno. Tako naj v tej fazi postopka, ki teče pred predložitvenim sodiščem, ne bi bilo mogoče določiti vprašanj, ki so pravno upoštevna za rešitev spora.

Odgovor Sodišča

43 Opozoriti je treba, da je v skladu z ustaljeno sodno prakso postopek po členu 234 ES sredstvo sodelovanja med Sodiščem in nacionalnimi sodišči, s pomočjo katerega prvo drugim posreduje elemente razlage prava Skupnosti, ki jih potrebujejo za odločitev

v sporih, ki jih morajo rešiti (glej zlasti sodbi z dne 12. junija 2003 v zadevi Schmidberger, C-112/00, Recueil, str. I-5659, točka 30, in z dne 20. januarja 2005 v zadevi Salgado Alonso, C-306/03, ZOdl. str. I-705, točka 40).

44 V okviru tega sodelovanja je naloga nacionalnega sodišča, kateremu je bila zadeva predložena v odločanje in ki edino neposredno pozna izvorno dejansko stanje zadeve ter mora prevzeti odgovornost za prihodnjo sodno odločbo, da glede na posebnosti zadeve presodi o potrebi po predhodni odločbi za izdajo sodbe in upoštevnosti vprašanj, ki jih predloži Sodišču. Zato mora Sodišče, kadar se zastavljena vprašanja nanašajo na razlago prava Skupnosti, o njih načeloma odločiti (glej v tem smislu zlasti sodbe z dne 15. decembra 1995 v zadevi Bosman, C-415/93, Recueil, str. I-4921, točka 59; z dne 13. marca 2001 v zadevi PreussenElektra, C-379/98, Recueil, str. I-2099, točka 38; z dne 10. decembra 2002 v zadevi Der Weduwe, C-153/00, Recueil, str. I-11319, točka 31, in z dne 21. januarja 2003 v zadevi Bacardi-Martini in Cellier des Dauphins, C-318/00, Recueil, str. I-905, točka 41, in zgoraj navedeno sodbo Schmidberger, točka 31).

45 Poleg tega iz člena 234, drugi odstavek, ES jasno izhaja, da se nacionalno sodišče odloči, v kateri fazi postopka je treba Sodišču predložiti vprašanje za predhodno odločanje (glej sodbi z dne 10. marca 1981 v združenih zadevah Irish Creamery Milk Suppliers Association in drugi, 36/80 in 71/80, Recueil, str. 735, točka 5, in z dne 30. marca 2000 v zadevi JämO, C-236/98, Recueil, str. I-2189, točka 30, in zgoraj navedeno sodbo Schmidberger, točka 39).

46 Glede tega je treba ugotoviti, da je predložitveno sodišče v svojem predlogu za sprejetje predhodne odločbe podrobno opisalo dejanski in pravni okvir spora, ki se obravnava v postopku v glavni stvari, in tudi razloge, zaradi katerih želi razlago določb

prava Skupnosti, ki jih omenja v zvezi z dvomi, ki se porajajo v zvezi z uporabo teh določb ob upoštevanju okoliščin tega spora.

47 Iz tega izhaja, da upoštevajoč dejansko stanje, kot ga je opisalo predložitveno sodišče, ni videti, da so bila vprašanja postavljena v fazi, ki ne bi omogočala Sodišču, da presodi o njihovi upoštevnosti za rešitev spora v postopku v glavni stvari.

48 Zato je predlog za sprejetje predhodne odločbe dopusten.

Vprašanja za predhodno odločanje

Prosti pretok blaga (prvo, tretje in četrto vprašanje)

49 Predložitveno sodišče s svojim prvim, tretjim in četrtim vprašanjem za predhodno odločanje v bistvu sprašuje, prvič, ali je v okoliščinah, ki se obravnavajo v postopku v glavni stvari, treba šteti, da je za ravnanje T. Lehtinena, ki ga označujejo številne javne izjave, ki jih je dal, odgovorna finska država, drugič, ali to ravnanje pomeni oviro prostemu pretoku blaga v smislu člena 28 ES, in tretjič, v kolikšni meri bi bilo tako ravnanje mogoče upravičiti na podlagi svobode izražanja ali cilja zagotavljanja varnosti in varovanja zdravja.

50 Najprej je treba opozoriti, da je treba vsak nacionalni ukrep na področju, ki je predmet izčrpnega usklajevanja na ravni Skupnosti, presojati glede na določbe akta, s katerim se to usklajevanje izvaja, in ne glede na določbe primarnega prava (glej v tem smislu sodbe z dne 12. oktobra 1993 v zadevi Vanacker in Lesage, C-37/92, Recueil, str. I-4947, točka 9; z dne 13. decembra 2001 v zadevi DaimlerChrysler, C-324/99, Recueil, str. I-9897, točka 32; z dne 11. decembra 2003 v zadevi Deutscher Apothekerverband, C-322/01, Recueil, str. I-14887, točka 64, in z dne 14. decembra 2004 v zadevi Radlberger Getränkegesellschaft in S. Spitz, C-309/02, ZOdl. str. I-11763, točka 53).

51 Ugotoviti je torej treba, ali usklajevanje, ki je bilo izvedeno z Direktivo, izključuje presojo združljivosti ravnanja, ki se obravnava v postopku v glavni stvari s členom 28 ES.

52 V zvezi s tem je treba opozoriti, da je cilj Direktive – kot je navedeno v njeni drugi, šesti, sedmi in deveti uvodni izjavi – zagotavljanje prostega pretoka strojev na notranjem trgu in zadostitev nujnim in bistvenim zdravstvenim in varnostnim zahtevam glede strojev z nadomeščanjem nacionalnih certifikacijskih sistemov in izjav o skladnosti z usklajenim sistemom. V ta namen ta direktiva zlasti v členu 3 in Prilogi I našteva bistvene zdravstvene in varnostne zahteve, ki jih morajo izpolnjevati stroji in varnostne komponente, ki so proizvedeni v državah članicah. Na podlagi člena 4 Direktive države članice ne smejo omejiti dajanja v promet strojev, ki so skladni s temi bistvenimi zahtevami, države članice pa lahko ob pogojih iz člena 7 potrebne ukrepe sprejmejo le, če tveganja nastopijo pozneje.

53 Tako je treba, upoštevajoč naravo Direktive, njene cilje in vsebino členov 3, 4 in 7, šteti, da ta na ravni Skupnosti poleg pravil o bistvenih zahtevah glede varnosti strojev in

certificiranja njihove skladnosti s temi zahtevami, izčrpno usklajuje pravila o ukrepih, ki jih države članice lahko sprejmejo v zvezi s stroji, ki se štejejo za skladne s temi zahtevami.

54 Zato je treba vse nacionalne ukrepe, ki se nanašajo na področje uporabe zgoraj navedenih členov te direktive, presojati glede na njene določbe in ne glede na določbe Pogodbe, zlasti člena 28 ES.

Obstoj ovire, za katero je odgovorna država (prvo vprašanje)

55 Glede na točko 52 in nadaljnje točke te sodbe je treba prvo vprašanje predložitvenega sodišča preoblikovati tako, da to v bistvu sprašuje o možnosti, da se mnenja, ki jih je T. Lehtinen javno izrazil, opredelijo kot ovire prostemu pretoku blaga v smislu člena 4(1) Direktive, ki jih je treba pripisati finski državi.

56 V zvezi s tem je treba navesti, da je odgovornost za izjave državnega uradnika med drugim odvisna od možnega vtisa na podlagi teh izjav pri naslovnikih.

57 Odločilni element za to, da se izjave uradnika lahko pripiše državi, je, ali bi lahko v danih okoliščinah naslovniki teh izjav razumno predpostavljali, da gre za stališče, ki ga uradnik zavzame v okviru svoje funkcije.

58 V zvezi s tem je naloga predložitvenega sodišča, da med drugim presodi, ali:

– je uradnik na splošno pristojen na zadevnem področju;

– uradnik svoje pisne izjave širi na papirju, na katerem je natisnjena uradna glava pristojne službe;

– ima uradnik pogovore za televizijo v prostorih svoje službe;

– uradnik ne omenja osebne narave njegovih izjav in ne navaja, da se te razlikujejo od uradnega stališča zadevne službe, in

– pristojne državne službe v najkrajšem možnem času ne sprejmejo ukrepov, potrebnih za odpravo vtisa pri naslovnikih izjav uradnika, da gre za uradna stališča države.

59 Preučiti je treba tudi, ali izjave, ki se obravnavajo v postopku v glavni stvari, ob predpostavki, da je zanje odgovorna država, pomenijo kršitev člena 4(1) Direktive.

60 V zvezi s tem je treba poudariti, da pomeni oviro vsak ukrep, ki bi lahko neposredno ali posredno, dejansko ali potencialno, oviral trgovino v Skupnosti (glej v tem smislu zgoraj navedeno sodbo Dassonville, točka 5, in sodbo z dne 9. februarja 1999 v zadevi Van der Laan, C-383/97, Recueil, str. I-731, točka 18). To načelo velja tudi pri razlagi člena 4(1) Direktive.

61 Kot izhaja iz člena 4(1) Direktive, zadevna prepoved velja le za stroje, ki so skladni s to direktivo. V obravnavanem primeru za dvigala, ki jih je izdelala družba AGM, velja domneva skladnosti, ki izhaja iz člena 5(1) Direktive, saj so bila certificirana za skladna s to direktivo in so imela oznako skladnosti „CE“, določeno v členu 10 te direktive.

62 Vendar pa ta domneva skladnosti ne pomeni, da države članice ne morejo posredovati, če nastopijo tveganja. Nasprotno, država članica mora na podlagi člena 7(1), prvi pododstavek, Direktive sprejeti vse potrebne ukrepe, da tak stroj umakne s trga, če ugotovi, da ta stroj, ki se uporablja skladno s svojim predvidenim namenom, lahko ogrozi varnost ljudi ali premoženja. V tem primeru mora država članica v skladu s členom 7(1), drugi pododstavek, Direktive takoj obvestiti Komisijo o vsakem takem ukrepu in navesti razloge za svojo odločitev.

63 Iz predložitvene odločbe pa izhaja, da pristojni organi niso niti ugotovili obstoja takega tveganja, niti sprejeli ukrepov, s katerimi bi zadevna dvigala umaknili s trga, niti, *a fortiori*, obvestili Komisije o takih ukrepih.

64 Ker za ta dvigala še naprej velja domneva skladnosti, je morala država spoštovati prepoved omejitve njihovega prostega pretoka, ki je določena v členu 4(1) Direktive.

65 Zadevne izjave, ki omenjena dvigala v različnih medijih in široko razširjenih poročilih predstavljajo kot taka, ki ne ustrezajo standardu EN 1493:1998, in kot nevarna, lahko vsaj posredno in potencialno ovirajo dajanje teh strojev v promet.

66 Glede na zgoraj navedeno je na prvo vprašanje treba odgovoriti, da je država odgovorna za izjave uradnika, ki zaradi svoje oblike in okoliščin pri njihovih naslovnikih ustvarjajo vtis, da gre za uradna stališča države, in ne za osebna mnenja uradnika. Odločilni element za to, da je izjave uradnika mogoče pripisati državi, je, ali lahko v danih okoliščinah naslovniki teh izjav razumno predpostavljajo, da gre za stališča, ki jih uradnik zavzame v okviru svoje funkcije. Če se izjave uradnika, ki stroj, ki je certificiran za skladnega z Direktivo, označujejo kot tak, ki ne ustreza standardom, ki se nanj nanašajo, in nevaren, lahko pripišejo državi, pomenijo torej kršitev člena 4(1) Direktive.

Utemeljitve (tretje in četrto vprašanje)

67 Predložitveno sodišče v bistvu sprašuje, ali ravnanje T. Lehtinena v primeru, da je zanj odgovorna finska država, lahko upravičujeta cilj varovanja zdravja oziroma svoboda izražanja.

– Utemeljitev s ciljem varovanja zdravja

68 Direktiva natančno ureja varovanje zdravja, če je lahko ogroženo zaradi uporabe strojev, za katere se šteje, da so skladni s to direktivo. Tako njen člen 7(1) državi članici, ki ugotovi obstoj takega tveganja, omogoča, da sprejme vse potrebne ukrepe, da take stroje umakne s trga, prepove njihovo dajanje v promet in začetek uporabe ali omeji njihov prosti pretok. Poleg teh ukrepov Direktiva ne dovoljuje drugih omejitev v zvezi z varovanjem zdravja.

69 Glede tega je bilo že v točki 63 te sodbe navedeno, da pristojni finski organi niso sprejeli nobenega ukrepa na podlagi člena 7 Direktive.

70 Glede na dejstvo, da so pravila glede varnostnih zahtev z vidika dajanja strojev na trg, ki vplivajo na prosti pretok blaga, izčrpno usklajena na ravni Skupnosti, se država

članica ne more sklicevati na utemeljitev z varovanjem zdravja zunaj okvira člena 7 Direktive.

71 Ravnanje T. Lehtinena, če ga lahko pripišemo finski državi, se torej ne more upravičiti s ciljem varovanja zdravja.

– Utemeljitev s svobodo izražanja

72 Na podlagi člena 10(1) Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic in svoboščin je svoboda izražanja zagotovljena vsem osebam pod jurisdikcijo držav članic. Ta svoboda pomeni bistveni temelj vsake demokratične družbe. Vendar pa se države članice ne morejo sklicevati na svobodo izražanja svojih uradnikov, da bi upravičile oviro in se tako izognile lastni odgovornosti na podlagi prava Skupnosti.

73 Na podlagi navedenega je treba na tretje in četrto vprašanje odgovoriti, da v okoliščinah, kot so te, ki so podane v postopku v glavni stvari, kršitve člena 4(1) Direktive, storjene z ravnanjem uradnika, če jo lahko pripišemo državi članici tega uradnika, ni mogoče upravičiti niti s ciljem varovanja zdravja niti s svobodo izražanja uradnika.

Skladnost dvigal za servisiranje vozil, ki se obravnavajo v postopku v glavni stvari, z Direktivo 98/37 (drugo vprašanje)

74 Iz analize iz točk od 60 do 65 te sodbe izhaja, da na drugo vprašanje ni treba odgovoriti.

Odgovornost finske države in njenih uradnikov (peto in šesto vprašanje)

75 Predložitveno sodišče s petim in šestim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali so v primeru kršitve členov 28 ES in 30 ES ali člena 10 ES izpolnjeni pogoji za odgovornost finske države na podlagi prava Skupnosti, ali pravo Skupnosti dovoljuje ali zahteva, da se lahko pod vprašaj postavi tudi odgovornost uradnika, katerega ravnanje se obravnava, in v kolikšni meri pogoji za uveljavljanje teh odgovornosti morebiti zahtevajo razlago finskega prava, ki je skladna s pravom Skupnosti.

76 Vendar pa je treba glede na ugotovitve iz točk od 50 do 53 te sodbe na vprašanja predložitvenega sodišča odgovoriti ob upoštevanju morebitne kršitve člena 4(1) Direktive.

Pogoji za odgovornost finske države (peto vprašanje, pod a) do c))

77 Predložitveno sodišče s petim vprašanjem, pod a) do c), v bistvu sprašuje, ali so v okoliščinah, kot so te, ki se obravnavajo v postopku v glavni stvari, kršitve prava Skupnosti dovolj resne, da lahko vzpostavijo nepogodbeno odgovornost finske države, in ali posamezniki, ki delujejo na trgu, lahko uveljavljajo pravice nasproti državam članicam.

78 Iz sodne prakse Sodišča izhaja, da je država članica dolžna povrniti škodo, ki jo je posameznikom povzročila s kršitvijo prava Skupnosti, če so izpolnjeni trije pogoji, in sicer, da je namen kršenega pravnega pravila, da posameznikom daje pravice, da mora biti kršitev dovolj resna in da mora obstajati neposredna vzročna zveza med kršitvijo obveznosti države in škodo, povzročeno oškodovancem. Te pogoje je treba presojati glede na vsako posamično vrsto položaja (sodbe z dne 5. marca 1996 v združenih zadevah Brasserie du pêcheur in Factortame, C-46/93 in C-48/93, Recueil, str. I-1029, točka 51; z dne 2. aprila 1998 v zadevi Norbrook Laboratories, C-127/95, Recueil, str. I-1531, točka 107, in z dne 4. julija 2000 v zadevi Haim, C-424/97, Recueil, str. I-5123, točka 36).

79 Glede prvega pogoja zadostuje ugotovitev, da člen 4(1) Direktive posameznikom, ki delujejo na trgu, daje pravice, ki jih lahko uveljavljajo nasproti državam članicam.

80 Pri drugem pogoju je odločilno merilo za presojo, ali je kršitev prava Skupnosti dovolj resna, to, ali država članica očitno in resno ni upoštevala omejitev svojega odločanja

po prosti presoji (glej zgoraj navedeno sodbo Brasserie du pêcheur in Factortame, točka 55).

81 Glede tega je treba opozoriti, da je Sodišče že presodilo, da kadar je imela zadevna država članica ob storitvi kršitve le izredno omejeno diskrecijsko pravico ali je sploh ni imela, lahko že zgolj kršitev prava Skupnosti zadošča za ugotovitev, da gre za dovolj resno kršitev (glej zgoraj navedeno sodbo Norbrook Laboratories, točka 109 in navedena sodna praksa).

82 Obveznosti iz člena 4(1) Direktive pa državam članicam ne dajejo diskrecijske pravice. Samo člen 7 Direktive namreč predvideva pojav naknadnih dvomov o skladnosti stroja, ki se šteje za skladnega z zahtevami Direktive, s to direktivo, in ustrezne ukrepe, kako ravnati. Zato je treba šteti, da je kršitev člena 4(1) Direktive z izjavami kot so te, ki se obravnavajo v postopku v glavni stvari, če jih lahko pripišemo državi članici, dovolj resna.

83 Glede tretjega pogoja je naloga nacionalnih sodišč, da preverijo, ali obstaja neposredna vzročna zveza med kršitvijo obveznosti države in škodo, ki so jo utrpeli oškodovanci (glej v tem smislu zgoraj navedeno sodbo Brasserie du pêcheur in Factortame, točka 65, in sodbo z dne 23. maja 1996 v zadevi Hedley Lomas, C-5/94, Recueil, str. I-2553, točka 30).

84 V tem primeru, sicer s pridržkom preverjanja, ki ga mora opraviti predložitveno sodišče, se zdi, da so izjave, ki se obravnavajo v postopku v glavni stvari, privedle do upada prometa družbe AGM v letih od 2000 do 2002 ter do upada stopnje dobička v letih 2001 in 2002. Še več, posledice teh izjav na trg naj bi predhodno ugotovilo že ministrstvo za socialne in zdravstvene zadeve samo.

85 Zgoraj navedeni trije pogoji so potrebni in zadostni za to, da posamezniki pridobijo pravico do odškodnine, čeprav to ne pomeni, da država ne more biti odgovorna pod manj strogimi pogoji na podlagi nacionalnega prava (glej zgoraj navedeno sodbo Brasserie du pêcheur in Factortame, točka 66).

86 Glede na zgoraj navedeno je treba odgovoriti, da je treba člen 4(1) Direktive razlagati tako, da po eni strani posameznikom daje pravice in po drugi strani državam članicam ne dopušča nobene diskrecijske pravice, v obravnavanem primeru, kar zadeva stroje, ki so skladni s to direktivo ali se štejejo za take. Nespoštovanje te določbe, ki je posledica izjav uradnika države članice, če jih lahko pripišemo tej državi, pa pomeni dovolj resno kršitev prava Skupnosti, da ta država odgovarja.

Omejitve odgovornosti, ki izhajajo iz določb nacionalnega prava, ki veljajo za odgovornost finske države (peto vprašanje, pod e), in deloma šesto vprašanje, pod a)).

87 Predložitveno sodišče želi v bistvu izvedeti, ali lahko nacionalno pravo določa posebne dodatne pogoje na področju povračila škode, ki jo je povzročila država, oziroma ali

je treba omejitve odgovornosti, kot jih določa finsko pravo, šteti za takšne, ki v praksi močno otežujejo ali onemogočajo pridobitev odškodnine za škodo, ki je nastala zaradi kršitve člena 4(1) Direktive s strani države članice.

88 Uvodoma je treba poudariti, da namen odgovornosti države članice, ki temelji na pravu Skupnosti, ni odvračanje ali sankcija, temveč povračilo škode, ki so jo utrpeli posamezniki zaradi kršitev prava Skupnosti s strani držav članic.

89 Iz ustaljene sodne prakse izhaja, da mora država članica, če so izpolnjeni pogoji za pravico do povračila, ki temelji na pravu Skupnosti, povzročeno škodo povrniti v okviru nacionalnih predpisov o odgovornosti. Poleg tega je treba poudariti, da vsebinski in postopkovni pogoji za nadomestilo škode, določeni z nacionalno zakonodajo držav članic, ne smejo biti manj ugodni od tistih za podobne domače zahtevke in ne smejo biti oblikovani tako, da bi dejansko onemogočali pridobitev odškodnine ali povzročili, da bi bila pretirano težko dosegljiva (glej v tem smislu sodbo z dne 19. novembra 1991 v združenih zadevah Francovich in drugi, C-6/90 in C-9/90, Recueil, str. I-5357, točki 42 in 43, in zgoraj navedeno sodbo Norbrook Laboratories, točka 111).

90 Pravo Skupnosti tako nalaga učinkovito povračilo in ne dopušča nobenega dodatnega pogoja, določenega v pravu države članice, ki bi prekomerno otežil pridobitev odškodnine in obresti ali drugih vrst povračila škode.

91 V zvezi s tem elementi, ki jih je predložilo predložitveno sodišče, kažejo, da določbe finskega prava o odgovornosti, ki veljajo v zadevi, ki se obravnava v postopku v glavni stvari, pravico do povračila škode za škodo, ki ni povzročena osebam ali premoženju, pogojujejo s tem, da škoda bodisi izvira iz dejanja, ki je kaznivo po zakonu, ali iz izvajanja javne oblasti bodisi obstajajo posebej resni razlogi, da se naloži to povračilo. Po mnenju predložitvenega sodišča pa ravnanje T. Lehtinena ne spada med nobenega od zgoraj navedenih primerov, kar bi otežilo povračilo škode, ki jo je utrpela družba AGM.

92 V tem primeru bo pravica do odškodnine nastala takoj, ko bo ugotovljeno, da kršeno pravno pravilo posameznikom daje pravice in da je med zatrjevano resno kršitvijo in škodo, nastalo prizadeti osebi, neposredna vzročna zveza, saj so ti pogoji potrebni in zadostni za to, da so posamezniki upravičeni do odškodnine (glej v tem smislu sodbo z dne 13. junija 2006 v zadevi Traghetti del Mediterraneo, C-173/03, ZOdl., str. I-5177, točki 44 in 45 in navedena sodna praksa).

93 V obravnavanem primeru ni mogoče izključiti, da kršitev prava Skupnosti, ki je dovolj resna in za katero lahko odgovarja finska država, izhaja iz ravnanja, za katerega je odgovorna slednja, in je zajeta z drugimi primeri, kot so ti, ki jih taksativno našteva zadevno nacionalno pravo.

94 Poleg tega mora biti odškodnina držav članic za škodo, ki so jo posameznikom povzročile s kršitvami prava Skupnosti, enaka škodi, ki so jo utrpeli. Ker na tem področju ni ustreznih določb prava Skupnosti, nacionalni pravni sistem vsake države članice določi merila za ugotavljanje višine odškodnine, vendar ta ne morejo biti manj ugodna od tistih, ki se uporabljajo za podobne zahtevke ali tožbe na podlagi nacionalnega

prava, in ne smejo biti taka, da je v praksi nemogoče ali pretirano težko dobiti odškodnino. Nacionalna zakonodaja, ki bi škodo, za katero se lahko prizna odškodnina, na splošno omejevala na škodo, povzročeno pri določenih posebej varovanih posamičnih dobrinah, in ki v to ne bi vključevala izgubljenega dobička posameznikov, ni združljiva s pravom Skupnosti (glej zgoraj navedeno sodbo Brasserie du pêcheur in Factortame, točka 90).

95 Poudariti je treba, da ob kršitvi prava Skupnosti ni mogoče sprejeti, da se izgubljeni dobiček iz naslova odškodnine v celoti izključi. Zlasti v gospodarskih sporih ali sporih iz poslovnih razmerij bi bilo namreč s tako popolno izključitvijo izgube dobička povračilo škode praktično nemogoče (glej zgoraj navedeno sodbo Brasserie du pêcheur in Factortame, točka 87).

96 Zato je treba odgovoriti, da pravo Skupnosti ne nasprotuje temu, da nacionalno pravo države članice določa posebne pogoje za povračilo škode, ki ni povzročena osebam ali premoženju, pod pogojem, da niso oblikovani tako, da v praksi onemogočijo ali pretirano otežijo pridobitev odškodnine za škodo, nastalo zaradi kršitve prava Skupnosti.

Osebna odgovornost uradnikov (peto vprašanje, pod d), in šesto vprašanje, deloma pod a) in pod b))

97 Predložitveno sodišče v bistvu sprašuje, ali pravo Skupnosti dovoljuje oziroma celo nalaga določitev osebne odgovornosti uradnika, ki je kršil pravo Skupnosti, in ali glede na okoliščine primera za to odgovornost lahko veljajo posebne omejitve.

98 Pravo Skupnosti ne nasprotuje temu, da lahko za škodo, povzročeno posameznikom z ukrepi, ki jih je storil pravni subjekt, ki ni država članica, in ki pomenijo kršitev prava Skupnosti, poleg same države članice odgovarja tudi ta pravni subjekt (glej v tem smislu zgoraj navedeno sodbo Haim, točka 32).

99 Ob upoštevanju zgoraj navedenega je treba odgovoriti, da v primeru kršitve prava Skupnosti to ne nasprotuje, da poleg države odgovarja uradnik, vendar pa tega ne nalaga.

Stroški

100 Ker je ta postopek za stranke v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški, priglašeni za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (veliki senat) razsodilo:

1. **Država je odgovorna za izjave uradnika, ki zaradi svoje oblike in okoliščin pri njihovih naslovnikih ustvarjajo vtis, da gre za uradna stališča države, in ne za osebna mnenja uradnika. Odločilni element za to, da je izjave uradnika mogoče pripisati državi, je, ali lahko v danih okoliščinah naslovniki teh izjav razumno predpostavljajo, da gre za stališča, ki jih uradnik zavzame v okviru svoje funkcije. Če se izjave uradnika, ki stroj, ki je certificiran za skladnega z Direktivo, označujejo kot tak, ki ne ustreza standardom, ki zanj veljajo, in nevaren, lahko pripišejo državi, pomenijo torej kršitev člena 4(1) Direktive 98/37/ES Evropskega Parlamenta in Sveta z dne 22. junija 1998 o približevanju zakonov držav članic o strojih.**

2. **V okoliščinah, kot so te, ki so podane v postopku v glavni stvari, kršitve člena 4(1) Direktive 98/37, storjene z ravnanjem uradnika, če jo lahko pripišemo državi članici tega uradnika, ni mogoče upravičiti niti s ciljem varovanja zdravja niti s svobodo izražanja uradnikov.**

3. **Člen 4(1) Direktive 98/37 je treba razlagati tako, da po eni strani posameznikom daje pravice in po drugi strani državam članicam ne dopušča nobene diskrecijske pravice, v obravnavanem primeru, kar zadeva stroje, ki so**

skladni s to direktivo ali se štejejo za take. Nespoštovanje te določbe, ki je posledica izjav uradnika države članice, če jih lahko pripišemo tej državi, pa pomeni dovolj resno kršitev prava Skupnosti, da ta država odgovarja.

4. Pravo Skupnosti ne nasprotuje temu, da nacionalno pravo države članice določa posebne pogoje za povračilo škode, ki ni povzročena osebam ali premoženju, pod pogojem, da niso oblikovani tako, da v praksi onemogočijo ali pretirano otežijo pridobitev odškodnine za škodo, nastalo zaradi kršitve prava Skupnosti.

5. V primeru kršitve prava Skupnosti slednje ne nasprotuje, da poleg države odgovarja uradnik, vendar pa tega ne nalaga.

Podpisi